

Súd: Okresný súd Prievidza
Spisová značka: 7Ps/2/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3822201018
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Danko Lauková
ECLI: ECLI:SK:OSPD:2022:3822201018.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prievidza sudcom JUDr. Dankou Laukovou vo veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony Q. E., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom ul. J. č. XXX/XA, X., v konaní zastúpená procesným opatrovníkom J. E., nar. X.X.XXXX, trvale bytom ul. J. č. XXX/XA, X., o návrhu navrhovateľky P. E., nar. X.X.XXXX, trvale bytom ul. J. č. XXX/XA, X., takto

rozhodol:

I. O b m e d z u j e spôsobilosť na právne úkony Q. E., rodenej E., nar. XX.X.XXXX, r. č. XXXXXX/XXXX, trvale bytom J. ulica č. XXX/XA, X. tak, že nie je spôsobilá nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, akýmkoľvek spôsobom ho zaťažovať, spísať závet, preberať dôchodok, resp. iné dávky, či finančnú hotovosť, hospodáriť s akoukoľvek hotovosťou, uzatvárať úverové zmluvy, zmluvy o pôžičke a akékoľvek iné zmluvy s právnickými a fyzickými osobami, byť ručiteľom iným osobám, rozhodovať o svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, samostatne konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, finančnými inštitúciami.

II. Za opatrovníka Q. E., nar. XX.X.XXXX, u s t a n o v u j e P. E., nar. X.X.XXXX, r. č. XXXXXX/XXXX, trvale bytom J. ulica č. XXX/XA, X..

III. O p r á v n e n í m a j p o v i n n o s ť o u opatrovníčky je starať sa o opatrovanú, preberať za ňu dôchodok, peňažné dávky a inú finančnú hotovosť, zastupovať ju pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, finančnými inštitúciami, pri uzatváraní právnych úkonov, na ktoré nie je spôsobilá a spravovať jej veci tak, aby neutrpela žiadnu ujmu na svojich majetkových právach. Úkony presahujúce rámec bežnej veci podliehajú schváleniu súdu.

IV. Opatrovníčke u k l a d á dvakrát do roka najneskôr do 15.1. a 15.7. toho ktorého kalendárneho roka podávať súdu písomnú správu o svojej činnosti a o hospodárení s majetkom Q. E., nar. XX.X.XXXX.

V. Štátu náhradu trov proti účastníkom konania n e p r i z n á v a .

VI. Žiaden z účastníkov n e m á právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Navrhovateľka návrhom zo dňa 17.3.2022 domáhala sa obmedzenia spôsobilosti na právne úkony Q. E., nar. XX.X.XXXX.

2. Návrh odôvodnila tým, že zdravotný stav Q. E., nar. XX.X.XXXX je sledovaný v psychiatrickej ambulancii MUDr. Evy Garajovej. Má diagnostikovanú detskú mozgovú obrnu, hypotonickú formu s mentálnou retardáciou, bez vývinu reči. Je nesamostatná, po dobu 24 hodín pod jej dohľadom. Nedokáže

logicky myslieť, vyhodnotiť vážnosť rôznych situácií. Jej správanie je na úrovni malého dieťaťa. Má obavy, aby sa nedostala do situácií, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť jej život.

3. Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 7Ps 2/2022-22 zo dňa 31.3.2022 ustanovil pre účely konania Q. E. procesného opatrovníka, a to J. E., nar. X.X.XXXX.

4. Súd vo veci vykonal dokazovanie vzhľadom na Q. E., výsluchom navrhovateľky, procesného opatrovníka, oboznámením sa s lekárskymi správami, so znaleckým posudkom č. 36/2022, výsluchom znalkyne.

5. Z vykonaného dokazovania súd zistil nasledujúci skutkový stav:

6. Sabína Ležovičová je sledovaná v psychiatrickej ambulancii MUDr. Evy Garajovej.

7. Z predloženej lekárskej správy MUDr. Evy Garajovej zo dňa 3.2.2022 vyplýva, že Q. E. má diagnostikovanú mentálnu retardáciu ťažkého stupňa, retardáciu vývinu reči, najmä expresívnej zložky.

8. Z predloženej správy z psychologického vyšetrenia PhDr. Renáty Melicheríkovej zo dňa 15.2.2022 vyplýva, že Q. E. vývinovo zodpovedá úrovni medzi 24 a 27 mesiacov, nie je schopná samostatného fungovania, potrebuje 24 hodinovú opateru.

9. Z výsluchu navrhovateľky a procesného opatrovníka vyplýva, že ochorenie sa u Q. E. prejavuje narušeným myslením, nedokáže porozumieť sociálnym situáciám, obstarat' si svoje záležitosti, nerozlišuje nebezpečenstvo, je odkázaná na ich starostlivosť a dohľad.

10. Súd upustil od výsluchu posudzovanej, nakoľko jej reč je nevyvinutá. Výsluch nebolo preto možné uskutočniť, zistiť jej názor na rozhodnutie vo veci, ani ju poučiť o procesných právach a povinnostiach. Počas procesného úkonu vzhľadom na seba, občas usmiala, kreslila si, pri otázke, kde sedí jej brat a matka, ukázala smerom na nich.

11. Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 7Ps 2/2022-26 zo dňa 1.4.2022 vo veci nariadil znalecké dokazovanie. Znaleckou úlohou poveril MUDr. Máriu Majzlanovú, znalkyňu z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, ktorej úlohou bolo odpovedať na otázky uvedené v uznesení.

12. Zo záverov vypracovaného znaleckého posudku č. 36/2022 vyplýva, že z psychiatrického hľadiska Q. E. trpí duševnou poruchou: ťažkou duševnou zaostalosťou v komorbidite s poruchou vývinu reči - motorickou dysfáziou, ktoré duševné ochorenie je trvalého a nezvratného charakteru. Jej osobnosť je veľmi nízkeho formátu, rozumovo nerozvinutá, organická (s poškodením mozgových štruktúr), neschopná zmysluplného dorozumievania sa, nevyzná sa dostatočne v sebe a ani v okolitom dianí, samostatnej existencie neschopná, odkázaná na starostlivosť a dohľad inou osobou. V obraze duševného ochorenia verbálny kontakt nenadväzuje pre vývinovú motorickú dysfáziu (rozumie reči, ale nehovorí), vydáva len neartikulované zvuky. Neverbálne prejavy (posunkami, gestami, mimicky) sú na nízkej úrovni. Schopnosť dorozumievania sa, je možná prevažne len na úrovni banálnych úkonov sebaobsluhy (jedlo, hygiena, toaleta), zrozumiteľného len nízkemu okruhu známych osôb, respektíve členov domácnosti, zmysluplné a funkčnej komunikácie nie je schopná. Jej vedomie je lucídne, vigilné, s nízkym sebauvedomovaním si seba ako i okolitého diania. Vnímание sensoricky intaktné (vidí i počuje dobre). Napriek vzdelávaciemu procesu akademické zručnosti (čítanie, písanie) nenadobudla, nevie ani počítať. Psychotické prejavy nezistené. Nálada je tupo euforická, emotivita nezrelá, vyššie city nerozvinuté, egocentrické. Orientácia časom, miestom nie je priamo zistiteľná. Vzhľadom k stupňu mentálnej retardácie je predpoklad výrazne zníženej orientácie až dezorientácie, v známom a domácom prostredí sa orientuje dostatočne, členov domácnosti a osoby, s ktorými sa pravidelne stretáva (pedagogické pracovníčky, deti z kolektívu zariadenia, ktoré navštevuje) poznáva. Vlastnou osobou je len minimálne orientovaná (reaguje na oslovenie). Uvedený stav je trvalý, bez predpokladu zlepšenia. Posudzovaná nie je spôsobilá samostatného obstarania si svojich záležitostí. Jej vôľovo-konatívne funkcie sú na nízkej úrovni. Nie je schopná rozhodovania sa a uvedomovania si dôsledkov svojho konania. Prevažuje u nej pudovo-inštinktívne správanie sa, s uspokojovaním bazálnych potrieb (jedenie) a potreby hrania sa. Komplexných (zložitých) aktivít nie je schopná, nedokáže samostatne nakupovať ani účelne manipulovať s peniazmi, cestovať ani navštevovať lekárov, užívať lieky, vybavovať svoje

záležitosti na úradoch, pripravovať jedlo, primerane počasiu sa obliekať, ani udržiavať poriadok. Tento stav u nej odôvodňuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá nakladať s hnutelným aj nehnuteľným majetkom, akýmkoľvek spôsobom ho zaťažovať, spísať závet, preberať dôchodok, resp. iné dávky, či finančnú hotovosť, hospodáriť s akoukoľvek hotovosťou, nie je spôsobilá uzatvárať akékoľvek zmluvy, úverové zmluvy, zmluvy o pôžičke a iné zmluvy s právnickými a fyzickými osobami, ani byť ručiteľom iným osobám, nie je spôsobilá konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, finančnými inštitúciami a rozhodovať o akejkoľvek svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

13. Na určenom termíne pojednávania sa znalkyňa pridržiavala v plnom rozsahu záverov vypracovaného znaleckého posudku.

14. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

15. Podľa § 231 písm. a) Civilného mimosporového poriadku, v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

16. K obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony, má súd pristupovať nie na základe úvahy, či trvalé podlomenie psychickej spôsobilosti fyzickej osoby, spôsobené duševnou poruchou, nadmerným požívaním alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, umožňuje zásah do jej spôsobilosti k právnym úkonom, ale naopak, je potrebné zvažovať, či nedostatočná rozumová a vôľová vyspelosť fyzickej osoby, zásah do jej spôsobilosti k právnym úkonom v jej záujme vyžaduje.

17. S účinnosťou od 1.7.2016 obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u fyzickej osoby, ktorá trpí duševnou poruchou (resp. nadmerne požíva alkoholické nápoje alebo omamné prostriedky), je najprísnejším riešením. Právna úprava reaguje na závery Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý presadzuje upustenie od celkového pozbavenia spôsobilosti na právne úkony.

18. Q. E. trpí duševnou poruchou: ťažkou duševnou zaostalosťou v komorbidite s poruchou vývinu reči - motorickou dysfáziou, ktoré duševné ochorenie je trvalého a nezvratného charakteru.

19. Spôsobilosť k právnym úkonom spočíva v spôsobilosti fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať pre seba subjektívne práva a zaväzovať sa k povinnostiam. Spôsobilosť k právnym úkonom predpokladá určitú psychickú vyspelosť, danú rozumovou (rozpoznávacou, predvídacou) zložkou, a tiež vôľovou zložkou.

20. Podľa záverov vypracovaného znaleckého posudku č. 36/2022, osobnosť posudzovanej je veľmi nízkeho formátu, rozumovo nerozvinutá, organická (s poškodením mozgových štruktúr), neschopná zmysluplného dorozumievania sa, nevyzná sa dostatočne v sebe a ani v okolitom dianí, samostatnej existencie neschopná, odkázaná na starostlivosť a dohľad inou osobou. Nie je spôsobilá samostatného obstarania si svojich záležitostí. Jej vôľovo-konatívne funkcie sú na nízkej úrovni. Nie je schopná rozhodovania sa a uvedomovania si dôsledkov svojho konania. Prevažuje u nej pudovo-inštinktívne správanie sa, s uspokojovaním bazálnych potrieb (jedenie) a potreby hrania sa. Komplexných (zložitých) aktivít nie je schopná, nedokáže samostatne nakupovať ani účelne manipulovať s peniazmi, cestovať ani navštevovať lekárov, užívať lieky, vybavovať svoje záležitosti na úradoch, pripravovať jedlo, primerane počasiu sa obliekať, ani udržiavať poriadok

21. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je zásahom do slobody (do možnosti slobodne sa rozhodovať o vlastnom právnom postavení) a do nedotknuteľnosti fyzickej osoby, preto ako to už bolo uvedené v odôvodnení rozhodnutia, je potrebné zvažovať, či tento zásah do spôsobilosti k právnym úkonom u Q. E., je v jej záujme.

22. Osobnosť Q. E. v dôsledku duševnej poruchy, ktorá nie je len prechodného charakteru, závažne zlyháva. Utváranie jej vôle je tak oslabené, že nie je schopná zvažovať, posudzovať, vybrať najvhodnejšie prostriedky k dosiahnutiu cieľa. Má znížené rozpoznávacie a ovládacie schopnosti, v dôsledku čoho nie je schopná robiť právne úkony špecifikované vo výroku rozsudku. Zásah do jej

spôsobilosti jej obmedzením, je v jej záujme. O jej aktuálnom psychickom stave si súd urobil úsudok aj na základe jej vzhliadnutia.

23. Podľa § 248 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až § 277.

24. Do funkcie opatrovníka posudzovanej súd ustanovil navrhovateľku, ktorá spĺňa pre tento účel predpoklady a s opatrovníctvom súhlasila. Posudzovaná má s ňou vytvorené dobré vzťahy. Súčasne súd navrhovateľke vymedzil rozsah jej oprávnení, povinností, ktoré zodpovedajú rozhodnutiu o obmedzení spôsobilosti na právne úkony.

25. Podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku, súd účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

26. Podľa § 251 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, trovy dôkazu platí štát.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prievidza, písomne, v dvoch vyhotoveniach. O odvolaní rozhoduje Krajský súd Trenčín.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach uvedie, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh), odvolanie musí byť podpísané.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Odvolanie ďalej možno odôvodniť skutočnosťami uvedenými v § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku a v § 62 Civilného mimosporového poriadku.